

ELŐFIZETÉSI ARAK:

A kiadóhivatalban átvéve:	
Egész évre	16 kor.
Negyedévre	4 "
Helyben házhoz kerülve:	
Egész évre	20 kor.
Negyedévre	5 "
Vidékre postán szállítva:	
Egész évre	24 kor.
Negyedévre	6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kérésre visszadásként vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, október 16.

A borfogyasztási adó eltörlése.

Nagyvárad csatlakozása az országos mozgalomhoz.

A magyar szőlőtermelés fejlődésének egyik legszembetűnőbb gátló oka, az óriási magas borfogyasztási adó ellen országos mozgalom indult. E hó 21-én lesz Budapesten egy hatalmas demonstráció, amely igazolni fogja, hogy már az ország lakóinak minden rétegében tulsulyra jutott az a felfogás, hogy a borfogyasztási adó egyedüli oka a magyar szőlő és bortermelés elmaradottságának. A honi borok nagy része s velük egy óriási tőke ott fekszik a termelők és kereskedők pincéjében, míg a szeszgyárak évről évre nagyobb és nagyobb mennyiségben terjesztik gyilkos italaikat a nép között. Teljesen jogos és indokolt tehát az a hadüzenet, mely a magyarországi szőlősgazdákon kívül az összes togyasztókat csatasorba állítja.

A mozgalom különösen közönségre érinti Nagyváradot és Biharvármegyét. Ezek és ezek élnek itt a szőlőtermelésből s ezek és ezek érzik meg az utóbbi

években beállott szembetűnő pangást. Egész vagyont fektettek a hegyek barázdái közé, hogy újból felvirágozzanak a kopár területek s nagy reménykedéssel várták az eredményt, a mely bizony elég silányan ütött be. A napszámberék ezrekre emelkednek. A munkáltatás óriási költségei mellett még újabb és újabb csapások látogatják a tőkét és termést s ezek mellett oly alacsonyra szállította le a bor árakat a fogyasztási adó, hogy a magyar bor a külföldről beözönlő vinókával nem képes versenyre kelni.

A szegényebb termelő elkötyavetyéli termését, a nagyobb termelő pedig lepincézi és vár jobb időre, amikor fáradságának legalább némi kis kamatját láthatja. Arra, hogy a még beültetetlen területeket újból virágzóvá tegyék már alig is gondolnak s így természetesen nagyban csökkentik Nagyvárad közvetett bevételeit, mely az idegen forgalom növekedése tolytán a piac és kereskedelem fellendítéséből ered. Ezek főként az indokai annak, hogy a nagyvárad hegyközönség, a legnagyobb lelkesedéssel fogadja a mozgalmat s e hó 18-án rendkívüli közgyűlést tart, melyen kimondják csatlakozásukat s deputációt küldenek az országos nagygyűlésre. A deputáció magával viszi a városi közönség által

aláírt íveket s ezer és ezer aláírással fogják demonstrálni, hogy küldetésük az egész Nagyvárad közönségének óhaját fejezi ki. A deputációt a hegyközönség kiváló tudású agilis elnöke, dr. Molnár Imre fogja vezetni, kinek buzgalma és agilitása nemcsak a nagyvárad hegyeket virágoztatta fel, de emellett az országos borászat e fontos gazdasági ág fellendítése terén is jelentékeny érdemeket vitt ki magának.

Valószínű, hogy az akciónak meg lesz a kívánt eredménye, nem hisszük, hogy az ország megnyilatkozása ellenére továbbra is fentartanak a mai állapotot, mely megbénítója volna a magyar szőlőkultúrának, a magyar borkereskedelemnek és ez által kiszámíthatatlan csapásokat mérnének a bortermelő vidékekre és azok földhöz ragadt lakóira. Ha a nép jólétének kérdése fontos a kormány előtt, ez a kérdés is azok közé tartozik, mely Magyarország súlyos szociális kérdéseinek megoldását segítik elő.

Nagyvárad közönsége bizonyára ezt az álláspontot fogja elfogadni a vasárnapi rendkívüli hegyközönségi közgyűlésen és ezzel az állásfoglalással küldik fel Budapestre a hegyközönség kebelébe alakult deputációt, mely Franciaország mintájára követelni fogja nemcsak nemzetgazdasági,

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

A szerelem átkai.

I.

Sajnálom önöket, jó és akadémikus olvasóim, de ez a kis történet igaz, tökéletesen igaz, végtül-végig igaz. Igen, mindig félek egy kicsit, mikor ilyesmiket kezdek elbeszélni és szeretném halogatni. Tudom, hogy ma untatni fogom önöket, de nem tehetek róla. Mikor ilyen történet kopogtat ajtómon, hogy ki akar menni és nekiindulni a nagyvilágnak, ki kell nyitnom az ajtót és ki kell bocsátanom. Hiába próbálnám a nényét vagy az öccsét küldeni, nem, ő akar sétálni. Makacs, feles, akaratos és nem marad más hátra, mint busan utjára bocsátani és lesni utána, tünődve, hogy vajjon hová jut.

II.

Különbén én sohasem irok bevezetést és látom, hogy ez is elég hosszadalmas és izetlen. Jobb is, ha egyenesen Alphonsinéről beszélek és siettetem a történetét, amely ismétlem teljesen igaz. Egy fiatal vidéki lány volt ő Salernoban. Apja hivatalnok volt a pénz-

ügyi főfelügyelőségen s rajta kívül még két lánya, meg két fia volt. Nyáron tizenöt napot — augusztus 20-tól szeptember 5-ig — egy kis faluban, egy gyönyörű kastélyban töltött el, melynek gazdája, a báró állandóan sok vendéget tartott maga körül. Sokan voltak ott Cavából, Potenzából, Nápolyból és Casteltamaréből, én magam is jártam ott. Nagyon jól éreztük magunkat a sok fiatal nép között, amely reggeltől-estig futkosott, kacagott. Alphonsine mindig ott volt a játékaiknál, de nem vett benne részt. Szentimentálisnak csúfoltuk, — nem is haragudott érte.

Husz éves volt; a válla hegyes, a dereka képtelenül vékony. A feje olyan kicsiny volt, mint egy madaré, gesztenyeszintű haja rendesen a nyakára esett; a szája kicsiny volt s ha nevetett, egy kicsit félreállott. Az orrának egyáltalán nem volt karaktere, a szeme nyugodt, barna szem, a szemhéjai kissé vörösek. Sápadt volt, mint egy viaszgyertya. A keze hideg volt és fehér. Gyakran viselt egy kék tengerészruhát, volt egy fehér báli ruhája is, meg egy fekete selyem a reggeli misére. Ez a garderobe nagyon fényűző egy kis hivatalnok hozománytalan leányához. Jó volt, mint minden fiatal lány, elég kellemesen beszélt és volt valami bájos abban, ahogy

szemét az égre emelte. Kétségbeesítő buzgósággal foglalkozott egy csinos és haszontalan csipkével; állandóan a zsebében hordta egy kis dobozban és alighogy leült valahol, már csinálta a komplikált kis rózsákat. Az ember azt hitte volna, ha ránézett, hogy egy egész kelengyét abból akar kiállítani.

Ő is szerelmes volt, mint minden vidéki leány. És, hiven az általános szabályhoz, olyan fiatal embert szeretett, akinek nem engedték, hogy őt elvegye. Jeannak hívták, alacsony, vastag, erős, feketére égött képű, nevetlen, gazdag és szamar. Felügyelt a parasztjaira, vadászni járt, kocsizott, sokat evett és erősen ivott. Ő is szerette Alphonsinet, vadul és durván. Leveleket írkált neki, tele felkiáltó jelekkel és a Zavaco levelezőjéből ismerős frázisokkal; azt mondták, hogy a lány szeme azért vörös reggel, mert éjjel egyre ezeken sir.

III.

Odahaza, Salernoban, egész este együtt beszélgettek; a lány a könyöklőre támaszkodva, a fiu egy létrán. Ha esett az eső, a lány egy sálba burkolózott és hatalmas náthát szerzett, amitől violaszínű lett az orra, könnyes a szeme és cserepes az ajka. A fiunak nem lett semmi

Fiúk! — Menjünk Klein Sándor és Vilmoshoz Fő-utca —

Leányok! üzeltébe vásárolni, kapunk ott minden felszerelést ami szükséges, hogy az iskolában rendes tanulók lehessünk. Iskola-

táskák 23, könyvszíjjak 20, tentatartók 10, patent harisnyák 14, kötények 35, gallérok 5, ingek 70, kofferek 1 —, keték stb.

Grammophonok nagy választékban részletfizetésre is. ————— Intézetek részére teljes felszerelések.

de közegészségügyi szempontból is a bor-fogyasztási adó eltörlését, amely már a kormányok által régen kilátásba is volt helyezve. Ennek a ténynek a szeszadó telemelése után kellett volna már életbe lépni, de még most később sem fog Magyarország milliárdos budgetjében lényeges különbséget, pótolhatatlan veszteséget okozni.

Áldásai jótékony hatását azonban az ország minden lakója, minden bizonynyal megérzi.

Burián a királynál. Báró Burián István közös pénzügyminiszter tegnap délelőtt 10 órakor ő felsége előtt külön kihallgatáson jelent meg, amelyen jelentést tett a boszniai és hercegovinai helyzetről. A kihallgatás közel egy óra hosszat tartott.

A magyar delegáció.

A hadügyi albizottság október 16-án délelőtt tíz órakor folytatta tegnap megszakított tárgyalását.

Elnök: Barabás Béla

Okolicsányi előadó ismerteti a tetteket.

Szabó István, *Ugron* Gábor, *Miklós* Odön és *Semsey* László gróf a hadsereg élelmezésének tételéhez szólnak és kérdéseket intéznek a hadügyi miniszterhez, vajjon a hadseregünk élelmezése nem marad-e el a külföldi ilyenmű berendezkedései mellett.

Schönaich hadügyi miniszter válaszol a felszólalóknak. A hadsereg háboru alatti élelmezésének nehézsége onnan van, hogy az élelmezési oszlopok csak nagy távolságban követhetik a csapatokat, ha az ellenség tűzérének lőtávolán kívül akarnak maradni. Nagy sikereket vára hadvezetőség a mozgó tábori konyháktól, amivel már szép eredményeket értek el.

A tételt elfogadják.

A következő tételnél *Bakonyi* Samu és *Szabó* István a katonai becsületügyi eljárást teszik szóvá.

Fekelfalussy Lajos honvédelmi miniszter: Kijelenteni kívánja, hogy a katonai büntető perrendtartás tervezetéhez, még csak a miniszter tanácsi döntések hiányzanak és úgy reméli, hogy rövid idő alatt a törvényhozás elé lehet azt terjeszteni. Ebben a becsületügyi eljárás is reformálva lesz.

A hatodik címnél *Ugron* Gábor felszólalására *Hoffmann* Hugó altábornagy kijelenti, hogy a hadtestparancsnokok száma teljesen megfelel az adminisztráció szükségleteinek.

A következő címekhez *Bakonyi* Samu és *Csirák* Antal gróf szólnak röviden. A hadügyi miniszter rövid kimagyarázó megegyezései után változatlanul elfogadják azokat.

A tizenkettedik tételnél a ruhakezelő intézetekről szól *Szabó* István óhajtandónak véli, hogy a hadsereg magyarosan ruházkodjék.

Schönaich hadügyi miniszter: A gyalogság részére lassan befogják a csuka szürke egyenruhákat szerezni.

Egy hang: És a lovasság részére?

Schönaich hadügyi miniszter: Sajnos a lovasságnál nem sokat tehetünk, mert csukaszürke lovakat bajos beszerezni. (Nagy derűtség.)

A tételt elfogadják.

A műszaki tűzérés tételénél *Miklós* Odön felszólalásához

Krobotin altábornagy, tűzérégi főfelügyelő fűz magyarázó kijelentéseket. A hajmáskéri próbálások a legjobb eredménnyel végződtek és ez irányban megnyugtatta a felszólalót.

A tételt elfogadják.

A nyugdíjtételnél *Zichy* Miklós gróf, *Thaly* László, *Buzáth* Ferenc és *Szabó* István szö-

nek fel. Mindannyian azt kifogásolják, hogy a nyugdíjba ment tiszték nagyrésze Ausztriában költi el nyugdíját, ami sérelmes, amennyiben ahhoz a pénzhez Magyarország is adózik. Itt kellene tehát abból valamit el is költeni.

Schönaich hadügyi miniszter kijelenti, hogy amennyiben lehet tenni a dologban valamit, meg fogja tenni. A tételt elfogadják.

A rendkívüli kiadásokról szóló tételnél *Hoitsy* Pál azt kívánja, hogy az új hadügyi miniszteri palota építkezésénél részeltessék a magyar ipart nagyobb arányban.

A hadügyi miniszter kijelenti, hogy ez már is megtörtént. A magyarok is részt vesznek a pályázaton, még pedig sok reménnyel.

Még néhány kisebb rendkívüli tételt fogadtak el, mivel az összes tételek le lettek tárgyalva. Délután és holnap néhány jelentést tárgyalnak. Az első teljes ülés hétfőn délelőtt lesz.

A balkáni események.

Az angol-orosz egyezmény.

London, okt. 16.

Izvolzky és Grey külügyminiszterek között tegnap délután volt az utolsó tanácskozás a külügyi hivatalban. két államférfi szívélyesen elbucszott egymástól. A külügyminisztériumban megjelentek: Németország, Ausztra-Magyarország és Olaszország nagykövetei, valamint más diplomaták is.

London, okt. 16.

A külügyminisztérium által tegnap este kiadott kommuniké a következőket mondja:

Az Izvolzky és Grey külügyminiszterek közti eszmecsereből kifolyólag teljes megegyezés jött létre azon intézkedésekre nézve, amelyek, tekintettel a legutóbbi események által a Keleten teremtett helyzetre, teendők volnának.

baja. A szülők — rendes vidéki tragédia — nem akarták a házasságot. Alphonsine a csipkékének beszélte el a fájdalmát, a fiu gorombáskodott a parasztjaival. Hiába ellenkeztek a családok, a fiatalok mindig együtt voltak, a templomban, a sétátéren, színházban s azokon a kis estélyeken, amiket könyörületes lelkek a boldogtalanok számára rendeznek. Nyáron találkoztak a báró kastélyában s ez volt az ő egyetlen örömeik, legnagyobb boldogságuk.

IV.

Alphonsine nem evett és ez elbájolta Jeant; a lány egész átlátszó lett. Egy este Jean váratlanul hatalmasan megcsókolta a nyakát, majd elájult a rémülettől; s a fiu büszkén sétált mindenfelé és kacagásba fuló hangon modogatta:

— Ha egy kicsit megszorítanám, összettörne . . .

Ezek a vad bókok csak még szerelmesebbé tették őket egymásba.

De az apa és az anya nem akarta, hogy fiuk ezt a szegény leányt vegye el. Azt hitték, hogy Jean huga férjhezmente után megváltozik a hangulat és Alphonsine türelmesen

várt két évig. De ez még kevés volt. Jeannak minden hónapban új tervvel állottak elő s Jean összetört egy pár székét és kijelentette:

— Vagy Alphonsine, vagy a halál.

Esküdzött és fölrugdosta a butorokat, — másrészt Alphonsine örök csipkéjére hajolva ismételtette:

— Vagy Jean, vagy a halál.

Tovább folytatták az esti beszélgetéseket. Egyszer nagy dolog történt, egy hivatalnok megkérte az Alphonsine kezét, az kosarat adott neki, Jean pedig elpáholta és igen nagy volt a botrány.

V.

A lány nyugodt maradt és csöndesen várta azt a napot, — a nagy napot. — melyen vágyai teljesedésbe mennek; de Jean kemény lett és goromba; a vér a legcsekélyebb dologért is a fejébe futott és kiabált s az öklével csapkodott. Néha magára a szegény lányra lett dühös. Féltekenykedett és az elvesztett éveit kárhóztatta . . . Alphonsine abbahagyta a csipkét és sirt. Egy este, egy kis bálon olyan kegyetlenségű megcsipte, hogy Alphonsine sikoltozni kezdett és mindenki oda-

futott. A fiu dühösen otthagyta és három hónapig vadászott. A leány ettől kezdve nem aludt és ha új híreket hallott a hűtléről, sirt és sóhajtozott. Azután Jean észretért, megszédült és visszatért hozzá és megígérte, hogy rövid idő alatt elveszi. Mindenki igyekezett lebeszélni Alphonsinet, az remegve mondott igent és ostoba módon hü maradt hozzá. A fiu azután újra megbolondult és durva lett a leányhoz. A leveleiben pedig megígérte, hogy letöri annak a derekát, akit meglát körülötte. Tíz évig tartott ez. A szegény lány oly sovány és vézna lett, mintha csak levegővel élt volna.

Végül egy szép nap a brigantik elfogták Jeant. Azt beszéltek, hogy egy dühös majoros bosszúja volt. Elég az hozzá, hogy 3000 frankot kértek érte és levágták a fülét; nem kaptak feleletet, — levágták az orrát és kétannyit kértek; és mivel a várt összegek helyett csendőrök jöttek, — keresztülütötték egy törrel.

Igy azután a sápadt, könnyes szemű Alphonsine rászánta magát, hogy egy évre rá elment ő is utána.

Serao Matild.

Gerstenbrein Tamás és Társa

szobrász és kőfaragó mester Nagyvárad, Rákóczi-út 55. (Diósi fatelep).

Ajánlja nagy raktárát: Saját készítményű márvány, gránit, syenit, labrador Siremlékekben. Elvállal minden e szakmába vágó munkát, ugyisintén régi sírboltok s sírkövek renoválását a legolcsóbb árak mellett.

Első erdélyi géperőre berendezett kőfaragóműhely és
sirkőgyár.

Kolozsvár, Dézsma-utca 21. sz.
Közponri iroda Nagyszében Fleischer u. 17.

Fióktelepek:
Déva. Kolozsvár. Bánpatak

Abban történt megállapodás, hogy erre a célra szükség van konferencia egybehívására. Hogy azonban az elérni kívánt cél: a népjogok tiszteltetésének helyreállítása és a nemzetközi szerződések megsértése által károsultaknak adandó elégtétel, elérhető legyen, a konferencia körét pontosan körül kell határolni. A konferenciának oly kérdésekkel kell foglalkozni, amelyek a berlini szerződés legutóbbi nyílt megsértéséből támadtak. Ami a konferencia tanácskozásainak tárgyait illeti, elsősorban Törökország számára kártalanításról kell gondoskodni. E pontra nézve úgy látszik, a hatalmak egy véleményen vannak. Gondoskodni kell továbbá a jelenlegi török kormányzat hathatós megerősítéséről, amennyiben az a legjobb biztosítéka a béke fenntartásának. Remélhetni, hogy lehet majd módot találni a kisebb Balkán-államok kívánóságának figyelembevételére azzal a fenntartással, hogy ez ne történjék Törökország rovására. Alapos ok van arra a feltevésre, hogy a krétai kérdés békésen fog elintéztetni, habár egyelőre nem vétetett fel a konferencia programjába, miután elsősorban a négy védőhatalom és Törökország tanácskozásainak tárgyát kell, hogy képezze.

Remélhető, hogy az ezen elvekben megnyilvánuló mérséklet, józanság és önzetlenség arra fogja indítani a berlini szignatárius hatalmakat, hogy azokhoz hozzájáruljanak. Kívánatos, hogy közöttük nem formális véleménycsere jöjjön létre e tárgyról.

Nincsen tervbe véve a Dardanellák kérdését a konferencia elé terjesztetni. A kérdés elsősorban Oroszországot és Törökországot érinti. Oroszország nem kívánja a kérdést törökellenes szellemben elintézni, vagy ebből kompenzáció iránti követelést felállítani, miután mint egyike a nem érdekelt hatalmaknak vesz részt a konferencián.

Az angol-orosz egyezmény megbeszélése alkalmával, amely szintén megtörtént, a nézetek teljes egybehangzása állapított meg úgy, hogy a két kormány harmonikus együttműködése a közép-ázsiai kérdések szabályozásánál továbbra is biztosítottak látszik.

A porta körjegyzéke.

London, okt. 16.

A Reuter-ügynökség jelenti Konstantinápolyból: A porta körjegyzékben hívja fel a hatalmak figyelmét a Bulgária katonai készülődéséről szóló hírekre, ismételve kifejezést ad Törökország békés szándékainak, kijelenti azonban, hogy Törökország kénytelen lesz óvintézkedéseket tenni, ha Bulgária megmarad jelenlegi magatartása mellett és konfliktus esetére minden felelősséget elhárít magától.

Próbamozgósítás.

Egy reggeli lapnak szegedi tudósítója szerint a szegedi üzletvezetőség területén a legnagyobb titokban próbamozgósításra készülődnek. A hír szerint a szegedi rendező-pályaudvaron a fatelep helyén katonai barakkokat építenek. Amint a faanyag megérkezik, az utászok azonnal hozzáfognak az építéshez és a munkát éjjel-nappal folytatják.

Haas Fülöp és Fiai

os. kir. szab. szőnyeg és butorszövetgyárosok
m. kir. udvari szállítók
NAGYVÁRAD, RÁKÓCZI-ÚT (Rimanóczy-palota).

Mentik a szerb bankot.

Belgrád, október 16.

Tegnap este a tiszti kaszinóban aktív és nem aktív elbocsátott tisztek gyűlést tartottak annak a megbeszélése végett, hogyan lehetne az ott ösmert összeesküvőket és ellenösszeesküvőket kibékíteni. Több titkos gyűlést tartottak a városban, amelyekben Ausztria-Magyarország ellen a háborúra izgattak és a bojkottot beszélték meg. Ma az a rémhír terjedt el, hogy a szkupcsina határozata folytán az udvartartást és a nemzeti bankot legközelebb Kragujevácsba helyezik át, mert minden nap attól kell tartani, hogy az osztrák-magyar csapatok Belgrádba bevonulnak.

A hatalmak és a szerb magyar háború.

Berlin, október 16.

A hatalmak megegyeztek az esetre, ha Magyarország-Ausztria és Szerbia közt háború törne ki. Beavatott körökben azt állítják, hogy a hatalmak beavatkozása egy esetleges háborúba, teljesen ki van zárva még Oroszország részéről is. — Görögország kijelentette, hogy török-bolgár háború esetén semleges marad.

Szofia, október 16.

Ma hozták tudomására a kormányoknak a nagyhatalmak konferenciája elé terjesztendő ügyek sorozatát. A bolgár kormány eleve tiltakozik az ellen, hogy a nagyhatalmak őt kártérítésre kötelezzék Törökország javára. — A nagyhatalmak felelik, hogy Bulgária független királyság, amelynek »belügyeibe« avatkozni senkinek joga nincs. Ezt az ügyet Bulgária vagy békésen intézi el a közvetlenül érdekelt Törökországgal, vagy fegyverrel.

Szökik a szerb király.

Belgrád, október 16.

Péter király szökéséről belgrádi lapok is hoztak hírt. A szenzációs hírek előzménye, hogy a minisztertanács Péter királynak azt javasolta, hogy amíg a válság valamire eldől, vonuljon Szerbia más helyére. Esetleg Sabácsba. Nehogy, Belgrádban tartózkodván, elveszítse népszerűségét a háborús párt előtt, amely benne látja Szerbia érvényesülésének akadályát. A connaughti herceg jelöltetése is csak arra való, hogy Pétert a háborús párt kötelékébe kergetse. — Ma az a hír terjedt el, hogy szerb bandák már utban vannak, hogy bosnyák területre betörjenek.

Kováts Béla temetése.

Impozáns módon nyilvánult meg a közönség részvételével Kováts Béla tegnapi temetésén.

A gyászház udvara egészen megtelt résztvevő közönséggel. Ott voltak: *Fetser* Antal felszentelt püspök, *Glacs* Antal főispán, *Rimler* Károly polgármester, *Bunnyitay* Vince, *Grócz* Béla, dr. *Karácsonyi* János, *Gabrielly* Lajos kanonokok, *Hlatky* Endre, dr. *Imrik* Péter, *Tóth* László, dr. *Vucskics* Gyula, *Mayer* Antal, *Papp* Miklós, *Pekanovits* Imre; a püspökségi

tisztikarból: *Balogh* Kálmán, *Tölczel* Lajos, *Györy* Géza, *Sterba* Szaboles, dr. *Krüger* Aladár, *Keszte* István, dr. *Papp* Károly, *Somogyi* Géza, *Hoffmann* Henrik, *Peiser* Károly, *Nagy-Váthy* Béla, *Földes* Béla, *Ferenczy* János, *Szokoly* Elemér, *Fischot* Frigyes; a káptalani tisztikarból: *Frankó* Endre, *Papp* Imre, *Székely* Sándor, dr. *Imrik* Gusztáv, *Jancsó* Lajos, *Gaszner* Károly; továbbá: dr. *Hoványi* Gyula, *Papp* János, *Brém* Lőrinc, *Justh* Károly, *Tatár* Zoltán a *Berettyó-Társulat* tiszviselőivel, dr. *Krüger* Jenő, *Böszörményi* Géza, dr. *Mihelly* Lajos, *Jancsó* Dezső, *Hanzély* István, dr. *Mazurek* Gyula, *Krammer* Károly, *Frankó* József, *Sebeslyén* Lajos, *Dániel* Lajos, *Wallner* Ödön, *Jantsovits* Jenő, dr. *Gyöngyössy* István, *Keszthelyi* Zoltán, *Harmathy* Károly, *Bodnár* Gyula, dr. *Thúry* Kálmán, *Thúry* Károly, *Rádl* Ödön, *Poyvár* Ózseb, *Sal* Ferenc, *Sztarill* János, *Sztarill* Ferenc, *Millye* Gyula, *Huzella* Gyula, *Varró* Dömökös, *May* Sándor és még számosan városunk előkelőségei, az elhunyt barátai és tisztelői közül.

A temetési szertartást *Imrik* S. Zoltán plébános végezte segédlettel. A beszentelés után a koporsót az olassi-i plébánia-templomban felállított katedra helyezették s a bemutatott szent mise után ismét beszentelték. A katedra felől a gyászkereszten a koporsót az elhunytak volt kártársai, az uradalmi tisztek vitték. A templomtól megindult aztán a menet a temetőbe. Elöl a koszorúerdő alatt valóságos roskadozó koszorus kocsis, majd a gyászhintó, melyen a család koszorúja fedte a koporsót, majd a kocsik hosszú sora és sokan a résztvevő jóbarátok közül. A temetőben még egyszer beszentelte *Imrik* plébános a koporsót és *Kováts* Béla porait átadták az anyaföldnek, dicsőséges feltámadás reményében, a megváltás szent jele alatti nyugalomra.

Koszorukat helyezték a koporsóra a család tagjain kívül a l. sz. püspökségi uradalmi tisztikar, *Harmathy* Károly, az ügyvédi kamara, a *Rádl*-nővérek, a *Kappa*-család, *Buzásy* Albert, *Köblös* Ferenc, *Hanzély* István, *Székely* Sándor, *Tatár* Zoltán, a *Berettyó-Társulat*, a nagyváradi irgalmas rend, a Nagyváradi Takarékpénztár, özv. *Lindenmayer* Józsefné, *Sztarill* Ferenc, a *Fekete-Körözs-Társulat*, a *Kubinszky*-család, *Millye* Gyula, *Varga* Ákosné és fia, *Szabó* Sándor és még számosan.

A rendkívül impozáns temetést úgy itt Nagyváradon, mint Budapesten *Veiszlovits* Adolf és Fia első nagyváradi temetkezési vállalata a szokott elismerésre méltó pontossággal és buzgalommal rendezte.

A 37. gyalogezred ünnepe.

A lipcsei nagy nap emléke.

A nagyvár di 37-ik gyalogezrednek sok dádala volt ugyan, ezek jelentősége azonban meg sem közelíti azt a nagy dicsőséget, melyet ez-éltt csaknem egy évszázaddal arattak messze idegenben.

Nem csupán Magyarország forgott akkor

A nagyérdemű vevőközönség szives figyelmébe ajánljuk most érkezett szőnyegek butorszövetek, ablakvédők, utazótakarók, függönyök, asztalterítők, storokat,

valódi keleti szőnyegek, perzsa-, indus- és smyrna minőségben.

Nagy választékban vannak raktárunkon a Haas-féle Agra és csomózott szőnyegek, melyek a legjobbakkal vannak elismerve. Varrott paplanokban, gyapjutakarókban, lópokrócokban nagy raktár.

Mérsékelt szabott árak!

veszélyben, hanem Európa egyensulya. A francia hadsereg diadalt diadalra aratott s már-már úgy látszott, hogy a francia fogja uralni az egész művelt Európát. Ekkor ébred öntudatra ez a hatalmas világrész és harcba szólította a nagyhatalmakat.

Népek csatája! Ez a csata világjelentőségű dolog volt s örök emlékü diadalt jelentett minden harcosának. És ebben a diadalban Magyarországnak igen nagy része van. A Nádasdy huszárok bravurjai sohse lesznek muló emlékek, azokról regélni fog még a jövő ezred modern gyermeke is. Ott volt ebben a világcsatában a 37-ik gyalogezred is, melynek utódai jelenleg a mi háziezredünket képezi.

A 37-ik gyalogezrednek minden katonája úgy harcolt ott mint ahogy csak egy magyar katona tud harcolni. Két lelkes hatalmas fél volt mindkettő a magyar is a francia is. És a ezredünk diadalmaskodott. Drága diadal volt ez, mert az ezred felénél több veszett ott el.

Az ezred minden évben kegyelettel szokta megülni a nagy csata évfordulójának napját, október 16 ikát. Ez az ünnepély az idén sem maradt el, s a háziezred tegnap a csata 95-ik évfordulója alkalmával ünnepélyt tartott.

Az ünnepély a nagyváradai vár udvarán folyt le. Reggel 8 óra után az ezred teljes díszben felállott a vár udvarán, ahol tábori mise volt. Mise után az ezred előtt Schreiter ezredparancsnok lelkes beszédet tartott. Beszédében a fentmondottak jelentőségét tárgyalta. A parancseok után Trebitsky Ferenc katonai karátus tartott beszédet magyar nyelven, méltatva ő is a nap jelentőségét. Majd Moga kapitány román nyelven mondta el ugyanazt, amit már az előtte szólók elmondottak, hogy a románnyelvű katonák is megértették.

Az ünnepi beszédekot követte az ő Felségének császári jubileuma alkalmával kiadott érdemjelek kiosztása, melyeket az altisztek kaptak. Ezt követte a nagy nap emlékére tett alapítványok kamatainak kiosztása, melyben a jelesebb altisztek részesültek.

Végül a tábournok mondott néhány lelkes szót az altisztekhez, buzdítva őket hivatásuk teljesítésére, például állítván elibök a nagy csatában elveszett elődöket.

Az egész ünnepélyt bankett rekesztette be, mely a tisztai étkezdében zajlott le.

Előfizetési felhívás.

Küzdelmeknek, válságoknak megyünk eléje s mikor a keresztény Magyarországnak annyi ellensége támadja meg ezt az országot, bizony elszorulhat minden becsületes szív a kérdésre: mit hoz a jövő?

Pedig nem szabad haboznunk, kételkednünk a válaszádnál. A jövőben nem rejtekezhet más, nem szabad másnak rejtekeznie, mint a megerősödött keresztény Magyarországnak.

Várnunk, akarnunk és előkészítenünk kell a jövőnek ezt az alakulását. Várnunk bizó reménységgel, akarnunk férfias erővel és előkészítenünk a szilárd alapok felépítésével.

A keresztény Magyarországnak alapja: a keresztény közvélemény.

Ennek a keresztény közvéleménynek szolgálatában áll lapunk. Ezt terjesztjük, ezt erősítjük abban a rendületlen meggyőződésben,

hogy minden egyes napi munkánkkal ehhez a célhoz jutunk közelebb.

Nehéz munkánkhoz munkatársul hívjuk a közönséget. Kérjük az előfizetések megújítását, kérjük lapunknak minél hathatósabb terjesztését — a keresztény Magyarország propagandája, mindnyájunk hazafias érdeke számára kérjük e támogatást.

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átveve:

Egész évre 16 kor.
Negyedévre 4 »

Helyben házhoz hordva:

Egész évre 20 kor.
Negyedévre 5 »

Vidékre postán szállítva:

Egész évre 24 kor.
Negyed évre 6 »

A „TISZANTÚL”
szerkesztősége és kiadóhivatala.

UJDONSÁGOK.

* **A király ajándéka a pápának.** Bécsből jelentik nekünk: Már elkészült az az ajándék, amelyet a király a pápának ötven éves papi jubileuma alkalmából ad. Az ajándék egy arany feszület, amely hatvan ajour foglalt gyémántból és ötven ugyanoly foglaltásu rubinból álló keretben Krisztusnak vert aranyból való képét mutatja. Az egyik oldalon levehető aranylemezbe vannak vésvé latin nyelven a következő szavak: »I. Ferenc József császár és király, aki hatvan esztendeig töltötte be hivatalát, szerencsét kíván X. Pius pápának, aki ötven esztendeig végezte szent hivatását — 1908-ban, mindkettőjük jubileumának esztendejében.« A latin fölizat díszitthon formájában van megszővegezve. A kettős jubileum eszméje kifejezésre jut a hatvan gyémántban és az ötven rubintban is.

* **Az ujjvárosi temető kápolna.** Megirtuk már egy alkalommal, hogy az ujjvárosi központi temetőben a káptalan b. e. Steinberger kanonok sirja felé temetőkápolnát emeltetett Sztarill Ferenc építészszel. A szép kis kápolna, mely már a Rulikovszky-ut közepéről meglátszik, teljesen kész s Halottak napjára át lesz adva rendeltetésének. Most helyezték el a kápolna karcsu tornyában a harangot, melyet Fetser püspök Steinberger védőszentjének Xav. sz. Ferencnek a tiszteletére szentelt fel. A harangot a temetési menetek közeledtekor fogják meghuzni, ha az iránt a plébánián intézkednek. A kápolna megáldásának idejét a napokban fogják kitűzni.

* **A városi földek bérbeadása.** A városi törvényhatóság egy korábban hozott határozata alapján a város tulajdonát képező földeket parcellázva a kisebb gazdálkodóknak adják ki. A bérbeadás tegnap vette kezdetét. Az árverelő bizottság tagjai voltak: Komlóssy József, Thury László dr, Juricskay Barna, Markovits Sámuel, Windisch Márton, Altnóder Endre és Herczegh Vilmos. Az első nap eredménye igen nagy meglepetést hozott. Bérbe adtak ugyanis 92 parcellát. Ennek a földnek évi bérlete 3100 korona volt s a tegnapi árverésen 8460 koronáért adták ki. Ez a bérnövekedés a városnak jelentős nyereséget jelent minden tekintetben.

Az árverés még legalább három napot fog igénybe venni.

* **Megvizsgálják az izraelita templomot.** Lőrincz Sándor nagyváradai joghallgató a mármaroszigeti zsinagógában történt szerencsétlenségre való hivatkozással beadványban kéri ma a rendőrséget, hogy a kolozsvári-utcai két zsidó templomot, melyeket tűzbiztonság és a templomlátogató hívek életbiztonsága érdekében egyáltalán nem tart megfelelőeknek, sürgősen vizsgálja meg a hatóság. A rendőrség a terjedelmes beadványra szemlét fog tartani a két templomba.

* **Háromszék megye a középbirtokosokért.** A középbirtokosok száma évről-évre fogy. A gazdasággal járó terhek oly nyomasztókká válnak, hogy már most meglehet állapítani miszerint a középbirtokos osztály előbb utóbb teljesen tönkre fog jutni. Ennek a fontos tényezőt képező társadalmi rétegnek megmentésére első sorban Háromszék vármegye emelte fel szavát. Legutóbb tartott közgyűlésén kimondotta, hogy a középbirtokosok megmentése érdekében felír a képviselőházhoz. A feliratot minden vármegye és város törvényhatóságának megküldötték hasonló szellemű felirat készítése végett.

* **A Jókai-utcai lakosok kérelme.** Ismeretes olvasóink előtt, hogy a Jókai-utcai lakosok kérvényt adtak be az utcának Beöthy Ödön utcára leendő megnyitása végett. Ezzel a kérvénnyel foglalkoztak már a jogügyi és szépművészeti bizottságok is és belátták az utca megnyitás fontos horderejét, azonban a megnyitást csak úgy véleményezték, ha a kérvényező az utca céljaira szükséges telket ingyen átbocsátják a városnak. A kérelmezők azonban nem hajlandók ily nagy anyagi áldozatot hozni és tegnap beadványt is intéztek a városhoz, hogy ezt az ügyet rájuk nézve kedvezőleg intézzék el.

* **Hány hirlap van Magyarországon?** A »Magyar Könyvszemle« legutóbbi számában részletes kimutatást és statisztikai adatokat közöl a magyarországi hirlapokról és folyóiratokról az 1907. év végéig. Eszerint a múlt évben általában véve nagy visszaesés észlelhető a hirlap- és folyóirat-irodalom terén. A múlt évken ugyanis 339 magyar nyelvű és 41 nem magyar nyelvű, vagyis összesen 380 hirlap szűnt meg az egész országban. Ezzel szemben 129 magyar nyelvű és 33 nem magyar nyelvű új hirlap jelent meg. A csökkenés tehát az előző 1906. évi hirlapszámhoz képest 227.

Ugyancsak visszaesés észlelhető a folyóiratok terén is, amennyiben a múlt évben 82 magyar nyelvű és 23 nem magyar nyelvű, összesen tehát 105 folyóirat szűntette be megjelenését. Új folyóirat pedig összesen 83 jelent meg és pedig 69 magyar nyelvű és 14 nem magyar nyelvű. Az apadás tehát 22. Így tehát a múlt 1907. évben összesen 249 cel kevesebb hirlap és folyóirat jelent meg Magyarországon, mint az előző 1906. évben. Ez pedig nagyon szomorú művelődéstörténelmi adat. Az összes magyar nyelvű hirlapok és folyóiratok száma a múlt év végén 2069 volt. Kétségkívül nagy szám ez, ha röviden visszapiantunk a magyar hirlapirodalom multjára. Az első magyar hirlap 1780. január 1-én jelent meg Pozsonyban, t. i. Ráth Mátyás »Magyar Hirmondó«-ja. Budapesten 1788. október 8. szerdai napon indult meg az első magyar rendes hirlap »Magyar Merkurius«-című. Hetenkint kétszer jelent meg. A másod-

dik hirlap Pesten 1806. július 2-án keletkezett, „Hazai Tudósítások” címen. 1830-ban tíz magyar hirlap jelent meg, 1840-ben huszonhat, 1848-49-ben 86, 1850-ben csak kilenc jelent meg magyar nyelven, 1868-ban 140, 1888-ban 561, 1898-ban 1207, 1906-ban 2292, 1907-ben pedig 2069 volt a magyarnyelvű hirlapok és folyóiratok száma.

* **Házasság.** Poklosteleki Nagy Géza október 10-én tartotta esküvőjét Báránd községben Tanács Bertával, Tanács Gyula gyógyszerész és neje, született Mühr Bertalányával. Násznagyok voltak: Turay Gyula festőművész és Töröss László dr. A szertartást Léway Mihály nagyabonyi plébános, országgyűlési képviselő végezte.

* **Szétpukkant szenzáció buborék.** Pár nap óta a budapesti főkapitány nyomozást folytatott egy ügyben, melyről a hirlapíróknak nem akartak felvilágosítást adni. A titkolózás miatt aztán megtörtént, merényleteket, elfogott szerb hajókat, politikai összeesküvéseket kombináltak a lapok. Mindenki hatalmas szenzációt gondolt a nyomozás alatt egészen tegnap délutánig, amikor a nagy felfújt szenzáció buborék egyszerre szétpukkant. Az eredmény korántsem éri el azt a nagy reményt, amit a titkos nyomozáshoz fűztek. — Az egész nyomozásnak az volt az alapja, hogy egy élelmes vállalkozó Andrassy belügyminiszter nevére levelet hamisított s azt Szerényinek küldte el azért, hogy egy nagyobb szállításhoz kedvezményben részesüljön. A levelet valaki besugta Andrassynak, aki megindította a nyomozati eljárást.

* **A féláru jegyes igazolványok váltása.** Az állami és törvényhatósági tisztviselők, továbbá az állami és törvényhatósági nyugdíjasok féláru vasuti jegy váltására jogosító arcképes évi igazolványai a jövő 1909-ik évre leendő érvényesítés végett a magyar kir. államvasutak igazgatóságához (Budapest, VI. ker., Andrassy-ut 73. sz.) már folyó évi október hó 15-től kezdve beküldhetők, legkésőbb azonban december hó 31-ig okvetlenül beküldendők. Azoknak az igényjogosultaknak kiknek a folyó évben arcképes évi igazolványuk még nem volt, a jövő 1909-ik évre azonban ily igazolványt maguk részére szerezni kívánának, az igazolvány kiállítását ugyancsak a fent jelzett időben kell kérelmezniük. Különösen figyelmeztetjük az érdekelteket, hogy az igazolványok érvényesítéséért és az új kiállításáért járó 1 korona kezelési illeték m. kir. postabélyegekből rovandó le. A postabélyegeket a betérjesztendő névjegyzékre vagy kérvényre ragasztandók fel. Készpénz vagy okmánybélyeg kezelési illeték fejében nem ragasztatik fel. Ez alkalommal a nyugdíjasokat arra is figyelmeztetjük, hogy a folyamodványon a lakhelyükre illetékes közigazgatási hatóság által igazoltni kötelesek azt, hogy semmiféle díjazott tisztséget vagy fizetéssel járó hivatalt nem viselnek. Budapest, 1908. szeptember hó 24. A magyar királyi államvasutak igazgatósága.

* **Gondatlan szülésznő.** Tegnap reggel borzalmas kínok között halt meg Örvénden Egri József 10 hetes gyermeke. A kis fiút a szülésznő fűrésztette s a fürdővizet oly forróra készítette, hogy az a gyermekén súlyos égési sebeket ejtett. A sebek következtében a gyermek a délelőtt folyamán meghalt. A gondatlan szülésznő ellen megindították az eljárást.

* **Fiatalkorú sikkasztók.** A Nagyváradi Estilap 3 rikkancsa: Biró Imre, Kiss Imre és Lázár György a reájuk bízott lapokat eladván, 3, 13, illetve 5 korona jövedelemmel vigan odóbb állottak. Mind a három ilju ellen megindult az eljárás.

* **Meglopta az apját.** Jancsó András Erdőközön lakó apjától 130 koronát lopott néhány héttel ezelőtt. A pénzzel azután Nagyvázadra jött s elköltvén pénzét, cselédnek állott. Testvérbátyja azonban apja kérelmére feljelentette őcsécsét s ennek jelenlegi lakását, mire a rendőrség elfogta Jancsót.

* **Betörés.** Wider Lajos Malom-utca 17. sz. alatt levő üzletébe tegnap éjszaka valaki az udvar felől, az ajtó kiemelésé után bement, egy süveg cukrot, 4 korona pénzt magához kapartott s az utcára nyíló ajtón eltávozott. A rendőrség keresi az eddig ismeretlent.

* **Névváltoztatás.** Reisz Antal és családja nagyváradi lakosok vezetéknévüket belügyminiszteri engedéllyel *Rajz*-ra változtatták.

x **A rezervista álma.** A múlt vasárnapon nagy sikert aratott fenti című nagy zenerevue, általános kívánság folytán vasárnap f. hó 18-án d. e. fél 12 órakor még egyszer kerül előadásra a »Pannónia«-étteremben. Alkalma lesz tehát a közönség azon részének is ezen pompás zeneműt meghallgatni, mely a múlt vasárnapon már nem bírt helyet kapni. A délelőtt 10 órakor kezdődő katonazene műsora a következő: 1. Schneider: Mindig gálán! polka fr. 2. Wagner: Csintalan nebulók keringő. 3. Suppé: Nyitány a »Zsiványcsiny«-operából. 4. Lehár: Egyveleg a »Három feleség«-operettéből. 5. Ziehrer: »A rezervista álma« nagy zenerevue (pont fél 12 órakor.) 6. Kraul: »Vigadj magyar« egyveleg. 7. Strauss: »Varázskeringő.« 8. Sahan: »Magyar dalok« egyveleg. Este pedig a téli kertben Bura Károly és hírneves zenekara hangversenyez.

* **Weber Testvérek Kabát, Alj és Blous** különlegességei nagy választékban megérkeztek. Telefon 684.

* **Borsalino őszi kalap újdonságai Reichard áruházába megérkeztek.**

* **Magyar daltársulat a korona kávéházban.** A nagy zsidótünnepnap megszüntével azaz hétfőn és minden este egy jól szervezett férfi- és nőtagokból álló daltársulat tartja előadásait. Naponta változatos műsor. Egész éjjel nyitva. Kezdeté este 9 és fél órakor. Belépti díj nincs. Szíves pártfogást kér kiváló tisztelettel Klein Lajos, kávé.

Legújabb őszi kalapok és férfi divat újdonságok megérkeztek ROTH M. UTODÁNÁL.

* **Csemegeszőlő-kiállítás.** Mától kezdve díjtalanul szemlélheti a nagy közönség *Mertz Nándor* kereskedésében (Körözs-utca) a felhalmozott, *csodaszép és legfinomabb szőlőket*, amelyekből naponta lesz szállítva az ország minden részébe. Figyelemre méltó az óriási francia fajok mellett az özv. *Lukács Györgyne* ömeltősága telepérből naponta frissen metszett *»Chassellus«*-fajok, mely szőlő Őfelsége a király asztalán is teljas diadalt aratott. Az összes *fajszőlők* kiló-száma *is olcsón* lesznek árusítva.

* **A Náci bácsi mozija. Szenzációs új műsor.** A nemrég történt óriási Pécskai vasuti szerencsétlenség látható a »Nemzeti«-étteremben; tehát senkise mulassza el ezt a gyönyörű képet megnézni, mert csak pár napig látható. Ezenkívül szebbnél szebb válogatott új műsor kerül a hatalmas vetítőre. Szabad bemenet. — Belépti díj nincs. *Szenzációs új műsor!*

Tisztelettel kérjük olvasóinkat, — kiknek előfizetésük lejárt, — szíveskedjenek az előfizetés megújításáról idejekorán gondoskodni, hogy a lap további küldése akadályba ne ütközzék.

Botrány egy köszönés miatt.

Tegnap reggel nagy lárma verte fel a Szacs-vay-utca csendjét. Hangos kiáltások, szitkok hangzottak fel, melybe belevegyült az ütlegek zaja. Négy férfi támadott meg ugyanis egy embert, kit alaposan elverték. S tán végzetessé is vált volna az eset ha a Rhédey-kerti rendőrszem közbe nem lép, ki szintén majdnem megjárta. Az eset a következő:

Tegnap reggel a Szacs-vay-utcán haladt végig Magyar András sz. andrási lakos. Vele szembe jött négy ismerőse Ács Antal facér festősegéd, Nagy Gyula, Horváth Lajos zongorázó és Schvarcz Ferenc, Rhédey-kerti vendéglős fia. Magyar, aki ismerőse volt a társaságnak szívélyesen rájuk köszöntött:

— Szervusztok barátaim.

— Szervusz az apád, de nem én — hangzott a válasz s a következő pillanatban Ács reárohent a köszöntőre s öklével arcába csapott s mindnyájan ütlegetni kezdtek a meghökken embert.

Magyar András nagynehezen kimenekülve támadói kezei közül a rendőrhöz ment s panaszt emelt. Erre a négy egyén ismét reátámadt s ütni kezdte. A rendőr szét akarta választani őket, mire Ács Antal felkapott egy maltart kavarót kapát s le akart vele sujtani a rendőrt, ki azonban elfogta az ütést és lefegyverezte támadóját. Ezt látván a többiek elszaladtak. Ácsot pedig bekísérte a rendőr, ki különben is ittas volt egy kissé. A négy verekedő ellen verekedés és hatóság elleni kihágás miatt megtették a feljelentést.

SZÍNHÁZ.

Heti műsor:

Szombat: Göröggrabszolga.
Vasárnap: délután Gépírókisasszony. Este: Tanitónő.

Göröggrabszolga A hét elején felelevenített látványos darab óriási érdeklődést keltett. A Göröggrabszolga egyik legvonzóbb slágere marad a szezonnak, amint az előrelátható volt a gyönyörű muzsika iránt, még egyre fokozódik az érdeklődés. A színház igazgatósága mindent elkövet, hogy minél érdekesebbé tegye a Göröggrabszolga előadásait. Most a harmadik szereposztásban kerül színre a kiváló operett. Ma Antonia Károlyi Leona, Aspáziát Diósi Nusi és Irist Batiztalvy Elza játsza.

A **tanitónő.** Vasárnap este Bródy Sándor színművét a Tanitónőt adják először ebben a szezonban.

EGYESÜLETEK.

A **koldusápoló egyesület rendkívüli közgyűlése.** A nagyváradi koldusápoló egyesület f. hó 25-én d. u. 5 órakor az intézet helyiségében rendkívüli közgyűlést tart. A közgyűlés összehívását az a körülmény tette szükségessé, hogy az egyesület Palotay László halálával elnök nélkül maradt s az intézet nem akarja sokáig elnök nélkül hagyni az egyesületet.

IRODALOM.

Fiaim, csak énekeljétek!

— Szabolcska az Adyimus ellen. —

Nem kisebb poéta, mint Szabolcska Mihály fordul Tompának a szálló igévé vált szavai a modernkedő versfaragókhoz. Aktuálisak e sorok különösen most és különösen Nagyváradon, ahol a modern név alá helyezkedők »Holnap« címmel régi módra egyesültek is alakultak. Így ír Szabolcska:

Fiaim, csak énekeljétek . . .
De legyen egy kis szemérmetek,
Lógassátok magatokat, de vigyázzva,
A magyar ember sohsem volt parázna
S »alkotás« közben gondoljatok arra,
Hogy hugotok is olvassa!

Aztán a magyar érzést köti jóakarattal a lelkükre, hangsúlyozva, hogy:

Ne tartsatok minden fura zöltséget
Világ csodának, modern műveltségnek!

A pompás, humortól duzzadó vers a Budapesti Hírlapban jelent meg s országsszerre nagy tetszést aratott találó soraival.

Van egyébiránt Szabolcskának még egy verse, szintén modernkedő versfaragókról. »Uj költészet« a címe. Ebben is meegcsendül a Szabolcska humora:

Bugnak pusztáinkba az új harangok:
»Dülledt szemű«, »rojtos«, »liliszínű« hangok!
Vége a barbár magyaros nótának . . .
»Napfiai« ök az új kulturának!

— Én nemzetem te, józan magyar népem.
Örök az én benned vetett reményem.
Tatárt, törököt ha kibírád — s másit is;
Kihevered te ezt az új csapást is!

TÁVIRATOK.

A spanyol királyi pár elutazása.

Bécs, okt. 16. A spanyol királyi pár ma Bécsből elutazott. A királyi pár egyenesen Madridba utazott. Az elutazás a legnagyobb csendben történt meg.

Kréta annekiója.

Páris, október 16. A Havas-ügynökség jelenti Káneából: A végrehajtóhatalommal megbízott bizottság táviratot intézett a görög királyhoz, amelyben közli vele a kamara határozatát a sziget függetlensége és Görögországgal oszthatlan állammá való egyesülése dolgában és felszólítja a királyt, hogy a szigetet okkupálja.

Meglopott postahivatal.

Szászsebes, okt. 16. Ma reggel virradóra a szászsebesi postahivatalba valaki behatolt és onnan egy pénzeslevelet ellopt. A levélben a földmivelésügyi miniszternek volt a küldeménye, melyet az adóhivatalhoz kellett volna kézbesíteni. A levél 52.000 korona pénzt tartalmazott. Reggel, amikor a lopást észrevették, azonnal a legszélesebb körű nyomozást indították meg s ennek során egy félreeső ház kapuja alatt 32.000 korona pénzt meg is találtak. A nyomozás folyik. A tettes még ismeretlen.

NYILTTÉR.

Értesítés.

Rehberger Imre ur, a ki eddig a Tiszántul kiadóhivatalában működött, a lap kötelékéből eltávozott. Értesítjük ennélfogva tisztelt ügyfeleinket, előfizetőinket és hirdetőinket, hogy mindennemű megrendelés és számlafizetés dolgában most már közvetlenül a kiadóhivatallal sziveskedjenek érintkezni.

Tisztelettel:

a »TISZÁNTUL« kiadóhivatala.

Köszönetnyilvánítás.

Felejthetetlen férjem mindazon jó ismerőseinek, barátainak és kartársainak, kik akár egyénileg, akár testületileg megboldogult férjem temetésén megjelentek és mély fájdalomukat őszinte részvétükkel enyhíteni igyekeztek, ezúton mondom mély és hálás köszönetet a megjelenésükkel kifejezett részvételért.

Nagyvárad, 1908. október 16.

Özv. Kovács Béláné,
szül. Lindenmayer Emma.

REGÉNYCSARNOK.

A P É N Z.

Irtá: C. V.

(Folytatás.)

33.

— Örült beszéd, — kiált föl Mátyás visszaesve csüggedésébe, ki fogja e csodákat eszközölni?!

— Én!

Icig még sohasem szolt ily határozottan. Mátyás báméskodva tekintett reá.

— Ha rám hallgat, kezeskedem a sikerről, de föltétlenül tűzöm, hogy azt tegye, a mit mondani fogok.

— Családomért sokra képes volnék, ha . . .

— Nem kívánok én nagy dolgokat, sem nagy büntetést, de miután a cél az, hogy bírónak megválasszák s e cél elérésére mulhatatlanul szükséges, hogy Varga Jánost, mint legbefolyásosabb embert megnyerjük, nem ártana, ha ügyes-bajos kereseteiben a helység bírája mások ellenében neki különösen kedvezne.

— Varga János legtöbb keresete alaptalan s az igazsággal össze nem egyeztethető!

— S tegyük föl, hogy apró-cseprő keresetei egytől-egyig alaptalanok: ugyan mi nagy büntetést követ el a helység bírája, ha érdekében hoz kedvező ítéletet? Megkárosított egy földművest egy fél arasznyira elszántott mesgye szélével, vagy annyid rész fűvel, a mit egy éhes tehén befalhat szájába — s ha neki ítélte a vitás kutágast s három görbe akácfát a határszálon, nem pótolhatja e vissza a potom kárt, ha megválasztják helységbírájának, ha megmentette gyermekét, öreg anyját! s nem hagyja szenvedni s elveszni egy rohadt kutágas fejében s annyi fűért, mit egy éhes tehén befalhat?!

— Ugy beszélsz mint egy fiskális. Soha sem ítélt meg igazságtalanul, de hogy csa-

ládomat megmentsem, erre is kész vagyok, piruló arccal fogom odaitélni a vitás kutágast, de ám legyen . . .

— S most van még egy gondolatom Mátyás, mit kelmed meg nem fizethet s a mi aranyat ér!

— Még egy? — kérde a bíró nyugtalanított lelkiismerettel.

— Csak is egy, de ez nem hamis ítéletmondás, sőt ellenkezőleg felebaráti kötelesség.

— Ki irányában?

— Varga irányában, kit meg akarunk nyerni s kit megnyerhetünk részünkre, egy való, egy igaz szóval, ha . . .

— Ha?

— Icig körültekintett, ha nem hallja e senki s aztán folytatá:

— Mit gondol, ugyan, miként érezne Varga a bíró irányában, ha ez így szólna hozzá: tudja az egész helység s mégis az egész helységben sem találkozott egy jó indultu s bátor szomszéd, barátaid közt egy sem, ki fölfedezze: hogy felséged mást szeret! Én fölfedezem, mert nem félek, — s mert becsüllek!!

— De Icig, ez az ember szereti hites társát, s habár mindennap megcsalná is, mindennap hinne neki.

(Folyt. köv.)

KÖZGAZDASÁG.

A gabonátözsde határidői.

— Délután 4 órakor. —

Budapest, okt. 16.

Buza május	50 kilogrammonként	11.60
Buza okt.	— — —	10.88
Rozs okt.	— — —	8.96
Zab májusra	— — —	—
Zab okt.	— — —	7.94
Tengeri máj. 1908.	— — —	6.85
Tengeri jul.	— — —	6.69

Értéktözsde.

— Délután 4 órakor. —

Budapest, okt. 16.

Osztrák hitelrészvény	— — —	631.25
Magyar hitelrészvény	— — —	748.—
Leszámitoló bank	— — —	743.75
Rimamurányi	— — —	561.50
Osztrák-m. államvasuti részv.	— — —	692.25
Közuti vasut	— — —	552.—
Városi villamos vasut	— — —	269.—

Hivatalos árfolyamok.

A budapesti áru- és értéktözsde 1908. okt. 16.

Magyar arany járadék 4 száz.	— — —	111.50
Magyar koronajáradék 4 száz.	— — —	93.25
Magyar koronajáradék	— — —	82.75
Magyar földteherment. kötvény 4. sz.	— — —	93.50
Horvát-szlavon földteherment. kötvény	— — —	94.50
Magyar nyerevény sorsjegy kölcsön	— — —	186.—
Tisza-szab. és szegedi sorsjegy kölcsön	— — —	145.—
Osztrák járadék papírban	— — —	97.25
Osztrák járadék ezüstben	— — —	99.—
Osztrák járadék aranyban	— — —	116.50
Osztrák korona járadék	— — —	97.50
1860. osztr. államsorsjegyek	— — —	150.25
Osztrák magyar bankrészvény	— — —	1730.—
Magyar hitelbank-részvény	— — —	748.—
Osztrák hitelbank-részvény	— — —	631.50
Magyar hitelrészvény	— — —	689.50
London vista	— — —	240.—
Páris vista	— — —	95.50
20 márkás aróny	— — —	23.51
20 frankos (Napoleonder)	— — —	19.09
Német birodalmi márka	— — —	117.62

A szerkesztésért felelős
Dr. VUOSKIOS GYULA.

Belépési felhívás.

A nagyváradai hitelbank takarékos és segély szövetkezet **7-ik évtársulatába.**
A nagyváradai hitelbank takarékos és segély szövetkezet 1908 január 1-én

új 7-ik évtársulatát kezdi meg.

Ezen szövetkezet célja, hogy tagjait apróbb betétek által a tőke takarításra buzdítsa, amennyiben minden tag heti betétei által önmagának tőkét gyűjt.

Tagja lehet a szövetkezetnek bárki ki magát három éven keresztül hetenkint legalább 20 fillér befizetésre kötelezi.

Minden tagnak joga van befizetésének 4-5 részét minden kezes nélkül kölcsön képen felvenni, mely kölcsönnél a legmértányosabb kamattal lesz felszámítva.

Beiratás díj címén minden üzletrész után 10 fillér fizetendő. A könyvecskét már az első heti betét és beiratási díj befizetése után kiadjuk. Vidéki tagok a heti befizetéseket postán, (cheque) lapok útján teljesíthetik.

Befizetések bármely hétköznap d. e. 9-12-ig d. u. 3-5-ig teljesíthetők.

A nagyváradai hitelbank takarékos és segély szövetkezet igazgatósága.

Vendéglő áthelyezés!!

Értesitem a n. é. közönséget, hogy a Kurlender házban **14 évig fennálló kóser** vendéglőmet Zöldfa-utca 10 sz. (Dr. Várnai-ház ifj. Weisz Bernát mellé) : : : :

HELYEZTEM ÁT.

A n. é. közönség b. pártfogását kérve

tisztelettel

GRÓSZ A.
vendéglős.

M. kir. államvasutak üzletvezetőség Szeged.

25645—1908. szám. III.

Pályázati hirdetmény.

A Szécsány állomáson megüresedő p. u. vendéglő bérletére a f. évi augusztus hó 14-én kelt 25645. szám alatt hirdetett pályázatot érvényen kívül helyezük és arra ezennel újabb nyilvános pályázat hirdetjük. A bérlet fenti vendéglőre nézve 1908. évi december hó 1-ével veszi kezdetét és tart ezen időponttól számított 5 éven át vagyis 1913. évi november hó 30-áig.

Bérlőnek a következő helyiségek bocsátatnak rendelkezésére: az emeleten: 2 szoba és ez árnyékszék közös használata, a földszinten 1—2 oszt. étterem 47.15 m² egy közös célra szolgáló III. oszt. váró és étterem 59.78 m², egy 17 m területű tállaló, 320 m² területű nyitott kert a pincében egy konyha, egy mosogató, 1 élés kamara egy pince, azonkívül egy jégverem.

Az 1 koronás bélyeggel ellátott és »Ajánlat a magyar királyi államvasutak fent kiírt Szécsány állomása pályaudvarán levő vendéglő üzletre« felirattal ellátott lepecsételt borítékban zárt nem különben kellő okmányokkal felszerelt ajánlatot 1908 évi október hó 22 déli 12 óráig az alulírott üzletvezetőség általános osztálya főnökénél (üzletvezetőségi palota I. emelet 21 sz. ajtó) vagy személyesen, vagy kir. posta útján benyújtandók.

Bánatpénz fejében a bérletre 200 azaz kétszáz korona készpénzben vagy állami letétre alkalmas értékpapírokban a szegedi üzletvezetőség gyűjtőpénztárána 1908. évi október hó 21 déli 12 óráig vagy személyesen vagy királyi posta útján beküldendő.

Az értékpapírok a budapesti vagy bécsi tőzsdén legutóbb jegyzett 14 nappal nem régiebb, utolsó napi árfolyam szerinti értékben, de soha a névértéken felül számíthatnak.

Készpénzben letett összeg után kamattal nem fiztetik. Az ajánlatban a letéttel megtörténte megemlítendő ugyan, de a letétrel nyert elismervény nem csatolandó.

A vendéglő bérletre vonatkozó feltételek a nevezett üzletvezetőség forgalmi és kereskedelmi osztályában (Zsótár ház II. em. 4 szám.) a hivatalos órák tartama alatt megtekinthetők, mi-ért is az ajánlattevőről feltételeztetik, hogy a feltételeket ismerik s azokat magukra nézve egész terjedelmükben kötelezőknck elfogadják.

A fentebbi feltételektől eltérő vagy a kizűzött határidőn túl beérkezett ajánlatok, továbbá olyan

ajánlatok, melyek táviratilag tétetnek s végül olyanok, melyekre nézve az előírt bánatpénz le nem tétetett, figyelembe vétetni nem fognak.

Az ajánlatok között a választás szabadon, a bérösszegre való tekintet nélkül történik.
Szeged, 1908. szeptember hóban.

Az üzletvezetőség.

Hirdetések

felvételnek
a kiadóhivatalban.

Közgazdasági Bank Részvénytársaság Nagyváradon.

Belépési felhívás.

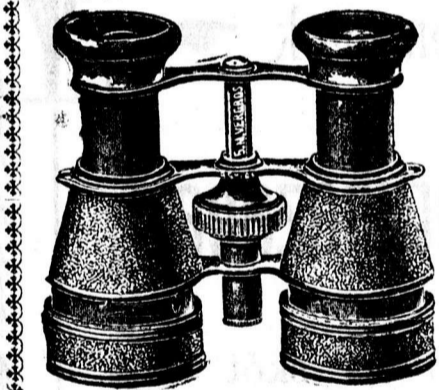
A Közgazdasági Bank Részvénytársaság (Teleky-utca 10) üzlet helyiségében **1 koronás** szövetkezetet alakít.

»Közgazdasági Koronás Takarékos és Hitel szövetkezet« címmel, október hó 1-től kezdődő 3 évi időtartamra.

A beiratások üzletrészenként 20 fillér beiratási díj lefizetése mellett a Közgazdasági Bank részvénytársaság (Teleky-u. 10) üzlethelyiségében és a körözött aláírási ivenek eszközölhetők.

A heti egykoronás üzletrészek beszedését minden helybeli szövetkezeti-tag lakására küldött óvadékkal bíró pénzbeszedő, szolgálja eszközli. A vidéki szövetkezeti tagok befizetéseket a postatakarék pénztári útján portó mentesen teljesíthetik,

Közgazdasági Bank R-T.

Megfelelő szemüvegek orcsiptetők, francia színházi látcsövek, kipróbált hőmérők, mérnöki műszerek nagy választékban kaphatók

Klein Húgó

látcsőnél Nagyvárad, Rákóczi-út (Orsolya zárda.)

Javítások rögtön eszközöltenek!
!! Saját műhely!

Legjobbak

a

Moskovits

ezipők.

Kossuth-utca 5.

24

K É S Z I T :

Mindennemű vasszerkezeteket, vashidakat, vasszerkezetű víztornyokat, víztartályokat, — csigalépcsőzetet, üvegtetőket, vasablakokat, modern vasrácszatokat, különleges takaréktűzhelyeket.

Géperőre berendezett vasszerkezet, épület, műlakatos, sajtoló és csavargyártó telep ::

HRAZDIL EMIL Nagyvárad, Rózsa-u.
= Saját-ház. =

Mindennemű lakatos árukban nagy raktár. Vidéki szállításokra berendezkedve. — Tanulók felvételnek.

K É S Z I T :

M. kir. szab. ablak szellőztetőt, szab. önműködő ajtócsukót. Padlásvilágító és szellőztetőket. Fa és acélredőnyöket napellenzőket, vas és réz portálékat, mindennemű lakatos áruk gyártója.

Kész gyászruhák
:: raktáron. ::

Női kosztümök és
:: blousok. ::

Wéber Testvérek

■ kész női és gyermek ruha áruháza Nagyváradon. ■
Rákóczi-ut Bémer-tér sarkán.

Nagyvárad és Biharmegye legnagyobb kész női
és gyermekruha áruháza Wéber Testvérek.

NAGY VÁLASZTÉK!

Kész leányka ruhák és kabátkák, kész
női pongyolák, aljak és fehérneműek olcsó
bevásárlási forrás.

TELEFON 684.

Wéber Testvérek
Bémer-tér.

Megrendelések 2 nap
alatt készülnök.

Mérték utáni megren-
delések elfogadtatnak.

Megérkeztek az összes őszi és téli ujdonságok

Ifj. Kohn Sámuel Bémer-téri nagy áruházába,

minden cikkben, őszi és téli modell-felöltők, angol és skót
kostüm-szövetek, blouse-selymek, szörme-collior blouseok és
szoknyák igen nagy választékban és rendkívül jutányos árban
árusítatnak.

== A legelegánsabb és legjobb kivitelű ==

angol kosztümök, francia ruhák, őszi és téli

peluche és szörme felöltők, ez évben ismét megnagyobbított saját
műtermeimben szintén rendkívül jutányos árban vállaltatnak el.
Művezető főszabász: BÖHM. J. ur, az ÁRVAY JÁNOS és TSA
budapesti cs. és kir. udvari szállító cég volt főszabásza.

Ifj. Kohn Sámuel Bémer-tér.